

KIRJALLISUUS

John E. Ketonen, *Finnish American Horizons*, New York Mills 1976, s. 503.

Yhdysvaltain 200-vuotisjuhlavuoden kunniaksi on Floridassa asuva John E. Ketonen toimittanut kokoomateoksen, joka sisältää amerikansuomalaisten hengentuotteita sekä suomeksi että englanniksi. Aineiston hankkimiseksi julistettiin v. 1974 amerikansuomalainen esseekilpailu. Kirjoituksia tuli satoja, lähes kaikista osavaltioista ja Suomesta saakka. Kirjoittajat edustavat ensimmäisen, toisen ja kolmannen polven amerikansuomalaisia. Tämä osoittaa jälleen sen, että siirtolaisilla on kirjoittamisen tarve, halu muistella menneitä päiviä ja tilittää suhdetta entiseen ja uuteen kotimaahan puhumattakaan kaunokirjallisista töistä. Kun nämä kaikki lyödään yksien kansien väliin, ja vielä kahdella kielellä, on ensi vaikutelma hämmentävä. Tarkempi kirjaan tutustuminen kuitenkin vahvistaa käsityksen, että tämä lienee ollut ainoa oikea menetelmä. Jos ensimmäisen polven siirtolaisen käyttämä kieli on suomi, niin kolmannen polven amerikansuomalainen ilmaisee ajatuksensa usein vain englanniksi. Teoksen kattama kenttä on laaja; se ulottuu aina sävellyksistä sähkötuoliteloitusta seuraamassa olleen amerikansuomalaisen kokemuksiin. Kirjoittajina on myös tunnettuja amerikansuomalaisia mm. olympiavoittajat Ville Ritola ja Armas Taipale. Arvokkain anti lienee kuitenkin tavallisten amerikansuomalaisten usein yksinkertaisen karu ja rehellinen kirjoitustapa mitä erilaisimmista elämäkokemuksista. Kun nämä kertomukset ovat useimmiten omaelämäkertoja tai perustuvat omiin havaintoihin, niillä on myös merkitystä siirtolaishistorian tutkimuksen näkökulmasta. Kirjassa eritellään vanhojen siirtolaisten elämäkertoja lyhyesti ikään kuin esimerkkeinä tuhansista ja taas tuhansista siirtolaiskohtaloista.

Amerikansuomalaisia ja erityisesti John E. Ketosta on syytä onnitella teoksesta, joka jää yhdeksi pysyväksi muistoksi loppuaan lähestyvistä Yhdysvaltain 200-vuotisjuhlasta.

Olavi Koivukangas

Reino Kero, *Suuren Lännen suomalaiset*, Otava 1976, s. 220, kuvitettu.

Reino Keron väitöskirja suomalaisesta siirtolaisuudesta Yhdysvaltoihin kansalaissoidan ja ensimmäisen maailmansodan välisenä aikana valmistui v. 1974. Tämän työn jälkituote on äskettäin ilmestynyt suurelle yleisölle tarkoitettu kirja, joka myös osaltaan liittyy Yhdysvaltain 200-vuotisjuhlisiin. Teos selvittelee siirtolaiseksi lähtöä ja siihen vaikuttaneita tekijöitä, suomalaisten vaiheita Amerikassa, heidän sopeutumistaan, yhdistystoimintaansa, lehdistöänsä jne. aina amerikansuomalaisen kulttuurin nykytilanteeseen ja tulevaisuuden näkymiin, jolloin viimeisetkin suomalaiset sulautuvat "jänkien" joukkoon.

Kirja on mukaansatempaava ja luettava runsaan kuvamateriaalin, runojen ja kirjeiden ansiosta. On hyvä, että siirtolaisilmiötä popularisoidaan. Tukeva tieteellinen tutkimus tilastoiheen ei liene suosikkilukemista muille kuin asianharrastajille. Satojen tuhansien siirtolaisten harmaasta massasta nousevat hallitsevina esiin mielenkiintoisimmat elämäntilanteet, taloudellisella tai poliittisella alalla hyvin menestyneet suomalaiset. Toisin sanoen, nähdään jäävuorista terävimmät, auringossa kiiltävät huiput, kuten esimerkiksi 1800-luvun etelävaltioissa suuren omaisuuden kerännyt Charles Linn, tai presidentti Rooseveltin neuvonantajaksi kohonnut Emil Hurja ja nähdään tavallisen siirtolaisen elämä romanttisena ja seikkailunhohtoisena. Populaarihistoriassa tällaiset vä-

rikkäät kertomukset ja suorat lainaukset elävöittävät tekstiä. Onnistuneita ovat muutammat otsikot kuten "kannon munittajat" ja "papit puhuvat pahaa".

Kokonaisuudessaan Keron teos on erinomainen siinä tehtävässä mihin se lienee tarkoitettukin: tekemään siirtolaisuus laajalle yleisölle nykyistä tutummaksi ja läheisemmäksi. Onhan siirtolaisuudella ollut – ja on edelleenkin – tärkeä osa Suomen historiassa.

Olavi Koivukangas

AMERIKATRUNKEN, EMIGRANTER BERÄTTAR OM SIG SJÄLVA, toim. Ragna Ahlbäck, Marianne Blomqvist, Lars Hulden, Ann-Marie Ivars, Mikael Reuter, Porvoo 1976, s. 199, kuvitettu.

Amerikatrunkenissa suomenruotsalaiset siirtolaiset kertovat Amerikkaan lähtönsä syistä, matkastaan yli Atlantin ja vaiheistaan uudella mantereella.

Kirja on syntynyt Folkkultursarkivetin ja Helsingin yliopiston yhteistyönä. Keväällä 1971 työryhmä kierteli eri puolilla Yhdysvaltoja ja Kanadaa haastatellen yli 600 suomenruotsalaista. Haastatteluista kertyi lähes 400 ääninauhaa. Nyt ilmestyneessä kirjassa on julkaistu 30 henkilön kertomus, joita elävöittävät matkalta ja arkistoista kerätyt kuvat.

Nimi Amerikatrunken viittaa matka-arkkuun, jollainen monella Amerikan-kävijällä oli mukanaan palatessaan kotimaahan tai vieraillessaan entisessä isänmaassaan.

Kirja on jaettu kuuteen lukuun, jotka käsittelevät lähdön syitä, matkaa, työelämää Amerikassa, vapaa-aikaa sekä muistoja kotimaasta. Kertomukset ja kieli ovat alkuperäiset, tosin murteet on osittain käännetty "normaalille" kielelle, eli amerikanruotsiksi, jota suomenruotsalaiset siirtolaiset puhuvat Yhdysvalloissa. Lukijan avuksi on kirjan loppuun koottu sanasto kertomuksissa esiintyvistä vieraista sanoista.

Eva Jäykkä